

Micke Laine & Tomi Mähönen

BIISILEIRI
OSALLISTAVAA MUSIIKKITOIMINTAA
Biisileirikäsikirja vertaisohjaajille

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

2022

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (AMK)
Tekijät	Micke Laine, Tomi Mähönen
Työn nimi	Biisileiri, osallistavaa musiikkitoimintaa, Biisileirikäsikirja vertaisohjaajille
Toimeksiantaja	Kulttuurikeskus Kajo
Vuosi	2022
Sivut	39, liitteitä 2 sivua
Työn ohjaaja(t)	Tommi Pantzar

TIIVISTELMÄ

Tässä opinnäytetyössä oli tavoitteena kehittää ja kokeilla uutta musiikkitoimintamallia Mikkeliissä Kulttuuripaja Kajon kanssa, jossa kaikki osallistujat pääsevät kokeilemaan ja innostumaan musiikista. Kulttuuripaja Kajo tarjoaa erilaista maksutonta ryhmätoimintaa 18–35-vuotiaille nuorille aikuisille, joita koulutetut vertaisohjaajat ohjaavat.

Biisileiri on suunniteltu ja kehitelty Kulttuuripaja Kajolle ja se perustui uuden kokeiluun sekä innovointiin. Tarkoituksena oli kokeilla biisileiri toimintamallia ja arvioida siitä saatuja kokemuksia ja tuloksia. Kulttuuripaja Kajolla toteutetulla viikonlopun mittaisella biisileirillä osallistujat pääsivät kokeilemaan ohjatusti musiikkia erilaisin keinoin, tekemään yhdessä ja haastamaan itseään turvallisessa ympäristössä.

Biisileiri toteutuksena koettiin pääosin onnistuneena. Toiminta koettiin innostavana ja palkitsevana ja sille toivottiin jatkoa myös tulevaisuudessa. Omien havaintojen sekä palautteiden myötä biisileirin pohjalta kehitettiin uusi toimintamalli Kulttuuripaja Kajon käyttöön.

Kehittämistyön tuloksena syntyi siis Biisileirikäsikirja vertaisohjaajille, jota Kulttuuripaja Kajo pystyy hyödyntämään omassa toiminnassaan. Käsikirja toimii vertaisohjaajan tukena ryhmätoimintaa toteuttaessaan. Ryhmätoimintaa toteutetaan vertaisohjaajien ohjaamana viiden viikon jaksoissa kokoontumalla aina kerran tai kaksi jokaisena viikkona. Käsikirja on luotu biisileirin sisältöä hyödyntämällä sekä palaute huomioon ottaen.

Asiasanat: osallisuus, itseilmaisuu, musiikki, työpaja, harrastukset, vertaisohjaajat

Degree title	Bachelor of Humanities
Author (authors)	Micke Laine, Tomi Mähönen
Thesis title	Music Camp handbook for peer advisor
Commissioned by	Culture House Kajo
Time	2022
Pages	39, 2 pages of appendices
Supervisor	Tommi Pantzar

ABSTRACT

The aim of this thesis was to develop and experiment a new music activity model in Mikkeli with the help of Culture House Kajo. Culture House Kajo offers a variety of free group activities for young adults guided by trained peer advisors.

Music camp was designed for Culture House Kajo for their use. The Production of the music camp was based on experimenting with new ideas. The Goal for the participants was to get them closer to music and find out how it could benefit their everyday lives. Music camp was organized at Culture House Kajo and it lasted three days. The participants were able to try out music in different ways with working together and challenging themselves in a safe environment.

The music camp was a success for the most part. The activity was perceived as stimulating and rewarding and it was hoped that it would be continued at in some form in the future. Later based on observation and the feedback a new model was developed for the use of Culture House Kajo.

As a result of the development work a *handbook for peer advisors* was created. The handbook works as an easy guide for the peer advisor when conducting group activities. The Activities are conducted under the guidance of peer advisors in five-week periods with meetings once or twice each week. The handbook was created by utilizing the elements of the music camp and taking feedback into account.

Keywords: participation, self-expression, music, Culture House, hobbies, Peer leader

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TAUSTA JA TARVE	6
2.1	Kulttuuripaja Kajo.....	6
2.2	Lähtökohta ja tarve	6
3	KESKEISET KÄSITTEET	7
3.1	Kulttuuripaja.....	7
3.2	Musiikin vaikutuksia	8
3.3	Aikaisempia toteutuksia	10
4	KEHITTÄMISPROSESSI.....	11
4.1	Kohde ja tavoite	11
4.2	Kehittämismenetelmät	12
4.2.1	Kokeileva kehittäminen.....	12
4.2.2	Aivoriihi	13
5	KEHITTÄMISPROSESSIN TOTEUTUS.....	13
5.1	Biisileirin suunnittelu	13
5.2	Biisileirin toteutus.....	14
5.2.1	Päivä 1.....	14
5.2.2	Päivä 2.....	15
5.2.3	Päivä 3.....	17
6	TULOKSET	19
6.1	Kehittämisprosessin arviointi	19
6.2	Biisileiri käsikirja.....	20
7	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	21
	LIITTEET.....	24

1 JOHDANTO

Musiikki on erottamaton osa kaikkia inhimillisiä kulttuureita ja niiden elämänmuotoa. Ihmisillä on luonnostaan sisäinen tarve tuottaa ja kuunnella musiikkia (Lehtiranta 2015, 19). Elämme äänien täyttämässä maailmassa, jossa tärkeät informaatiot liikkuvat väreilyn tasolla äänien kautta. Mielestämme ihminen toimii ympäristön tulkitsijana jatkuvasti havainnoiden ja parhaimmillaan dokumentoiden elämää tietämättään sitä itse. Äänien rooli näin ollen voi yllättää kuulian.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja kokeilla Kulttuuripaja Kajolle biisileiri, jonka tarkoituksena on tukea kulttuuripajalla käyvien nuorten aikuisten osallisuutta, sosiaalisia taitoja sekä itseilmaisua. Biisileiri toteutetaan Mikkelin Kulttuuripaja Kajolla vuoden 2022 aikana. Toteutus on kolmepäiväinen ja se sijoittuu viikonloppuun, johon on kerätty mukaan ilmoittautuneita osallistujia. Biisileirillä osallistujat pääsevät tutustumaan eri instrumentteihin, tekemään yhdessä ja kokeilemaan musiikin tuottamista turvallisessa ympäristössä matalalla kynnyksellä.

Tarkastellessamme Mikkelin musiikillista matalankynnyksen toimintaa keväällä 2022 huomasimme, että Mikkelin nuorille ei löydy kauheasti vaihtoehtoja, sillä useat palveluntarjoajat vaativat jonkinlaista osaamista tai sitoumuksia. Ajatus biisileiristä syntyi tarpeesta tarjota Mikkelin nuorille mahdollisuus päästä kokeilemaan sekä tutustumaan musiikin soittamiseen ja tekemiseen mahdollisimman matalalla kynnyksellä. Opinnäytetyön aihe on molemmille tekijöille tärkeä ja läsnä arjessa. Aihetta pohtiessa huomasimme, että olisimme itsekkin kaivanneet vastaavaa toimintaa, kun aloitimme soittamisen. Kulttuuripaja Kajo on tarkoitettu 18–35-vuotiaille nuorille, jotka kaipaavat tukea arkeen tai muuten vain mielekästä tekemistä. Kulttuuripaja Kajo on mainio ympäristö ideoille, joilla tavoittaa nuoret ja saada heidät kokeilemaan uusia asioita, sekä tutustumaan muihin saman henkisiin kavereihin. Toivomme että biisileiri tuottaa iloa, uusia tuntemuksia ja saa nuoret aikuiset innostumaan kokeilemaan mielekkäitä asioita ilman epäonnistumisen pelkoa.

Opinnäytetyön toimenpiteenä on vahvistaa nuorten aikuisten osallisuutta, itseilmaisuus taitoja ja rohkaista kokeilemaan uutta erilaisten harjoitteiden avulla. Kehittämistyön menetelmiin kuuluu kokeileva kehittäminen ja aivoriihi ideointi, jotka kuljettavat opinnäytetyötä kohti Biisileirikäsikirja vertaisohjaajille.

Musiikin tekeminen voidaan nähdä elämän dokumentointina, turvallisena tapana reflektoida omaa elämää, välineenä luoda jotain yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikin kuuntelu ja tekeminen on yksilön omaan subjektiiviseen kokemukseen perustuvaa hyvinvointia edistävää toimintaa, mikä tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia (Horwitz 2005, 72)

2 TAUSTA JA TARVE

2.1 Kulttuuripaja Kajo

Kulttuuripaja Kajo kuuluu Sosped-säätiön alaisuuteen. Sosped-säätiön alla toimii viisi kulttuuripajaa eripuolilla Suomea. Mikkelin Kulttuuripaja Kajo on matalan kynnyksen paikka, jonne alueen nuoret voivat tulla viettämään aikaa. Kulttuuripajalla ohjataan erilaisia ryhmiä, joiden toiminnan kautta nuoret parantavat arjenhallintataitojaan sekä luovat uusia ystävyys-suhteita. Lisäksi Kulttuuripajalla on paljon erilaisia tarvikkeita, joita nuoret voivat hyödyntää sekä heidän tilansa tarjoaa nuorille turvallisen ympäristön olla. Kulttuuripaja Kajo sijaitsee Mikkelin keskustassa sekä osallistuminen on nuorille aikuisille maksutonta. Paikalla on aina ohjaaja nuoria varten. Kulttuuripaja Kajolla on myös musiikkitoimintaa kuten musisointiryhmä, jonne voi mennä soittamaan omien toiveiden mukaan. Lisäksi heillä on bändiryhmä, joka on sitoutunut harjoittelemaan yhdessä Kajolla. Toiminnan kautta pystymme hyödyntämään heidän tilojaan sekä välineitä biisileirin toteutukseen. (Sosped s.a.).

2.2 Lähtökohta ja tarve

Lähestyimme Mikkelin nuorten palveluiden tarjoajia sähköpostilla tarjoten mahdollista opinnäytetyötä. Kyselyn kautta nousi esiin Kulttuuripaja Kajon tarve Biisileiri toteutukselle, jonka perusteluna oli vastaavanlaisten toteutusten puute. Kulttuuripajan kanssa sovittiin tapaaminen, jonka aikana todettiin, ettei

Mikkelissä ole tarjolla riittävästi musiikin harrastamiseen liittyvää toimintaa, johon voisi osallistua ilman vaatimuksia. Tarkastelimme Mikkelin nuorien musiikkiin liittyvää harrastustoimintaa ja kävi ilmi, että kävijöiltä vaaditaan usein aikaisempaa osaamista sekä maksusitoumuksia. Lisäksi välineitä ja tiloja käytettäväksi on suppea määrä.

Valtakunnallisen nuorisotyön ja politiikan ohjelman lyhemmin VANUPO, (2020) mukaan nuorilla tulee olla mahdollisuus harrastukseen, joka on itselle mieluisa. Vanupon tavoite harrastusmahdollisuuksien lisäämiseen tukee yleisesti nuorten hyvinvointia, ehkäisee syrjäytymistä ja antaa mahdollisuuden sosiaaliselle vuorovaikutukselle. VANUPOssa (2020) yhtenä tavoitteena on edistää harrastusmahdollisuuden takaamista niille, joilla ei ole varaa tai mahdollisuuksia hankkia välineitä harrastamiseen. Kulttuuripaja Kajo sekä Biisileiri tukee tätä tavoitetta tarjoamalla kaikille yhdenvertaista ohjausta ja mahdollisuuden osallistua toimintaan täysin ilmaiseksi.

3 KESKEISET KÄSITTEET

3.1 Kulttuuripaja

Sosped-säätiöllä on viisi kulttuuripajaa ympäri Suomea ja ne kaikki tarjoavat vertaisohjattuja ryhmiä, mielekästä toimintaa ja tukea arjen haasteisiin 18–35-vuotiaille. Kulttuuripajoilla toiminta on maksutonta ja perustuu vapaaehtoisuuteen eli jokainen kävijä saa käydä juuri niinä päivinä ja kellonaikoina, kuin se itselle on sopivinta. Jokainen kävijä saa myös itse määritellä mitä ja minkä verran itsestään muille kertoo. Kaikkiin ryhmiin voi osallistua ilman ennakkotaitoja. Ryhmiä pääsääntöisesti ohjaavat koulutetut vertaisohjaajat, jotka pitävät ryhmää heitä itseään kiinnostavasta aiheesta. Työntekijät toimivat vertaisohjaajien tukena.

Kulttuuripaja Kajon toiminta perustuu vertaisohjaamiseen, jonka tarkoituksena on kouluttaa ohjaajia, jotka ovat kävijöiden vertaisia. Vertaisohjaajat ovat itse kiinnostuneita kulttuurista, tai heillä itsellään on ollut haasteita eri elämäntilanteissa esimerkiksi mielenterveyden, työn tai koulutuksen kanssa. Vertaisohjaajat ovat usein olleet itse ensin osallistujina tavallisissa ryhmissä, mutta koulutuksen voi käydä myös ensimmäisenä asiana kulttuuripajalla.

3.2 Musiikin vaikutuksia

Nykyään hyvinvointi ja mielenterveys ovat jatkuvasti pinnalla, ja niiden kanssa kamppailee yhä useampi ihminen. Meidän mielestämme tunteiden ja stressin hallinta on vaikeutumassa nopeutuvassa suoritusyhteiskunnassa ja ihminen, joka ei osaa tulkita omia tai läheisten tunteita, voi joutua muita useammin stressaaviin tilanteisiin. Tähän musiikki voi toimia hyvänä apuvälineenä.

Jo musiikin kuunteleminen tuottaa mielihyvää ja on tutkittu, että varsinkin oman suosikkikappaleen kuunteleminen lisää dopamiinin eritystä aivoissa. Lisäksi vaikutuksia nähdään myös kognitiivisten toimintojen parantumisessa sekä musiikki toimii apuna stressiin sekä masennukseen. Vaikutus on nopeaa, sillä heti kun musiikki alkaa soida, voidaan muutokset huomata (Musiikki antaa aivoille siivet 2018.)

Musiikkikokemuksia on monenlaisia ja ne koetaan usein miellyttävinä. On olemassa suuria tapahtumia kuten festivaaleja ja konsertteja sekä pienempiä kuten paikallisen bändin esiintyminen tai ihan ystävän soiton kuuntelu. Musiikilliseksi kokemukseksi voisi määritellä tilanteen, jonka muistaa pitkään ja/tai siitä oppii jotakin. Festivaaleilla esimerkiksi jokin unohtumaton hetki ystävien kanssa, kun porukan suosikkikappale lähtee soimaan ja tunnelma on katossa tai ihan kotona musiikkia kuunnellessa ihminen käsittelee erilaisia tunnetiloja.

Lehtiranta (2015, 173) kuvailee musiikkikokemuksen siten, että ”kun sanoilla ei enää pysty tarkasti kuvailla, musiikki jatkaa kertomista ja sen voi ymmärtää kuka tahansa, sillä musiikki on universaali kieli”. Yhdessä jaettu musiikillinen hetki voi toimia eräänlaisena muistiporttina elämykselliseen hetkeen. Kun ihminen kuulee saman kappaleen, osaa hän yhdistää tunnetilansa silloin koettuun hetkeen. Musiikkikokemukset vievät meitä siis eri tilanteiden ja kulttuurien kokemiseen.

Musiikin avulla ihminen voi luoda positiivisia elämyksiä, avartaa tietoisuuttaan ja tutkia omia tunteita turvallisesti. Musiikki on siis taiteen muoto, jonka avulla ihminen voi ymmärtää ja jakaa omaa maailmankuvaa tai se voi olla keino käsi-

tellä omia henkilökohtaisia tuntemuksia. Halonen (2009, 4) esittää kirjoituksessaan neljä eri tapaa, kuinka taide vaikuttaa ihmisiin. Tiivistettyä Halonen (2009, 4) toteaa, että taiteelliset elämykset tyydyttävät inhimillisiä tarpeita ja luovat osaltaan merkitystä elämään. Lisäksi taideharrastukset ja kulttuurinen toiminta auttavat luomaan viihtyisämpää elinympäristöä, joka virkistää mieltä ja jonka kautta luodaan ystäviä ja näin saavutetaan yhteisöllisyyden tunnetta. (Halonen 2009, 4).

Harrastaminen on yleinen tapa käyttää vapaa-aikaa johonkin itseään kiinnostavaan asiaan, esimerkiksi urheiluun tai musiikkiin. Harrastuksen kautta saadaan elämään miellyttävää sisältöä luomalla uusia ystävyys-suhteita ja toteuttamalla itseään. Harrastaminen lähtee vapaaehtoisuudesta ja motivaatiosta päästä tekemään sitä mistä tykkää. Musiikin näkökulmasta olemme jaotelleet harrastajat kahteen eri ryhmään, yksilöharrastajat ja yhdessä harrastavat.

Yksilöharrastajat usein tyytyvät soittamaan itsekseen kotitiloissa. Soittaminen otetaan haltuun täysin itsenäisesti, ellei lisäksi soittotunneilla käydä. Tällainen harrastaminen tehdään yleensä omaksi iloksi, eikä välttämättä kokemusta yhdessä soittamisesta ole lainkaan. Musiikin itseopiskelun myötä on monia hyviä vaikutuksia. Opitaan mm. itse ilmaisua, kärsivällisyyttä, motorisia taitoja sekä muisti kehittyy. Lisäksi soittamiseen motivoituu ja se tuottaa paljon mielihyvää, varsinkin kun huomaa edistyvänsä (Kurkela 1993, 184).

Kuitenkin nämä yksilösoittajat nauttivat ja tyytyvät soittamaan itsekseen, ellei taustalla ole jonkin asteinen suorittamisen pelko. Vaikka musiikki harrastuksena tai ammattina olisi kuinka palkitseva, julkinen esiintymistilanne voi olla haastava tilanne monelle (Kurkela 1993, 172.) Harrastaja voi kokea suoritus-paineet liian korkeiksi, kun soitetaan ja esiinnyttään muiden kanssa tai sitten hänellä ei ole sellaisia ihmisiä ympärillä, joiden kanssa harrastusta voisi yhdessä toteuttaa.

Yhdessä harrastavat saavat edellä mainittujen lisäksi myös sosiaalisen ulottuvuuden. Me koemme, että yhdessä musiikin tuottaminen oman soittimen tai laulun kautta luo ryhmälle sosiaalista koheesiota eli yhdessä olemisen kokemusta. Musiikki yhdistää ja toimii ikään kuin välineenä, jonka kautta hyvin eri-

laisetkin ihmiset voivat viettää aikaa keskenään hyvässä hengessä. Usein tällainen porukka soittelee joko omaksi ilokseen tai esiintyy myös julkisesti. Ammatillaiset ja elantonsa musiikilla saavat tekevät musiikkia tietysti hieman muistakin näkökulmista.

Nuorten taideharrastusten yksi ydintehtävä on yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden tasapainon löytäminen. Taiteen tekeminen on hyvä kanava antaa tilaa luovuudelleen ja sitä kautta esimerkiksi purkaa omaa ahdistusta, ilmaista itseään ja käydä keskustelua itsensä kanssa. On hyvä muistaa, että harrastuksen tulisi olla aina nuorelle vapaaehtoista eikä pakotettua suorittamista (Kurkela, 1993).

3.3 Aikaisempia toteutuksia

Erilaisia musiikkileirejä, työpajoja, kerhoja sekä tapahtumia järjestetään nuorille jonkin verran. Musiikillisten taitojen edistämisen lisäksi niissä tapahtuu lähes automaattisesti myös yhteisöllisiä kokemuksia. Tällaista toimintaa on järjestetty Suomessa 1960-luvulta lähtien ja taustalla on ollut usein harrastusmahdollisuuksien lisääminen sekä tutustuminen kulttuuriin (Lehtomäki, 2014, 7).

Takuulla voimaa! Pro-gradu tutkielmassa, johon osallistui 105 henkilöä, Leinonen (2016) tiivisti, kuinka musiikkipaja toiminta sai aikaan myönteisiä kokemuksia uudenoppimisesta ja päästessään kokeilemaan uusia asioita ryhmässä kyselyn kautta. Tutkielmassa haluttiin selvittää erityisesti musiikkityöpaja toiminnan vaikutuksista syrjäytymiseen ja kyselyiden tulokset osoittivat, että toiminnalla oli positiivisia vaikutuksia syrjäytymisen ehkäisemiksi. Lähes kaikki vastanneista olivat kokeneet oppineensa jotain uutta työpajatoiminnan aikana, ja he olivat päässeet tekemään uusia asioita ryhmässä (Leinonen 2016, 32). Kyselyssä kävi myös ilmi se, että yli puolet (63.4 %) vastanneista olivat kokeneet saaneensa uusia ystäviä musiikkipajatoiminnasta, joka löydöksenä tukee toiminnan vaikutuksista syrjäytymisehkäisyyden (Leinonen 2016, 32).

4 KEHITTÄMISPROSESSI

4.1 Kohde ja tavoite

Tässä opinnäytetyössä oli tavoitteena kehittää ja kokeilla uutta musiikkitoimintamallia Kulttuuripaja Kajon kanssa, jossa kaikki osallistujat pääsevät kokeilemaan ja innostumaan musiikista. Kulttuuripaja Kajo tarjoaa erilaista maksutonta ryhmätoimintaa 18–35-vuotiaille, joita koulutetut vertaisohjaajat ohjaavat.

Kohteena on Kulttuuripaja Kajon nuoret aikuiset, jotka ovat kiinnostuneet musiikista tai haluavat tutustua aiheeseen matalalla kynnyksellä. Toiminnan lähtökohtana on, että jokaisella nuorella tulisi olla mahdollisuus tutustua harrastusmahdollisuuksiin, tässä tapauksessa musiikin harrastamiseen. Musiikki on lähtökohtaisesti loistava väline tavoittaa nuoret sen monipuolisuuden takia, jokaisella on oma henkilökohtainen suhde musiikkiin. Sen avulla voi ilmaista tunteita, auttaa ymmärtämään ympäröivää maailmaa sekä luoda uusia sosiaalisia suhteita. Biisileiri toimii yhteisenä mielenkiinnon kohteena nuorille, jossa he tekevät yhteistyössä oman kappaleensa. Itse biisileiri kestää vain tietyn ajan, mutta sen kautta nuoret voivat päästä luomaan kestäviä ystävyyssuhteita, jotka ehkäisevät syrjäytymistä ja lisää itsevarmuutta. Lisäksi onnistumisen kokemukset kannustavat nuoria osallistumaan erilaisiin asioihin, joita heille tarjotaan.

Biisileirin yhtenä tavoitteena yksilötasolla on osallisuuden toteutuminen, osallisuus saa aikaan nuorena tunteen siitä, että hän haluaa, voi, sekä kykenee vaikuttamaan (Nuorisoasiain keskus 2012, 7). Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen sekä nuorilta kysellään ajatuksia ja toiveita leiriin liittyen, jonka kautta nuori saa kokemuksen siitä, että voi vaikuttaa. Biisileiri ei perustu pakottamiseen, eikä se sanele nuorille, kuinka täytyy toimia. Jos osallisuus jää toteutumatta, voi nuoren kokemus toiminnasta olla pois työntävä, eikä mahdollinen innostaminen ja jatkuvuus pääse toteutumaan.

Itseilmaisutaidot ovat hyödyllisiä kaikille ja biisileirin tavoitteissa tämä otetaan huomioon. Kommunikointi on sujuvaa ja väärinkäsitysten määrä vähentyy, jos osataan ymmärretysti ilmaista mielipiteitä erilaisilla ilmaisun keinoilla. Musiikin tekeminen kehittää itseilmaisutaitoja, sillä musiikin sekä sen esittämisen

kautta ilmaistaan luovasti erilaisia asioita (Kurkela 1993, 262). Biisileiri toteutuksessa nuoret pääsevät soittamaan soittimia sekä luomaan sanoituksia. Niiden kautta nuoret oppivat tulkitsemaan ja ilmaisemaan erilaisia asioita siten, että se on juuri heidän näköistään. Lisäksi nuorten kanssa harjoitellaan kappaleten esittämistä. Nuoret pääsevät silloin turvallisessa ympäristössä tuomaan itseään rohkeasti esille ja fiilistelemään muiden kanssa erilaisilla esiintymistaidoillaan.

Me koemme, että musiikki kuuluu kaikille. Ymmärrämme kuinka musiikki voi olla mitä vain yksilön itse kokemana eikä itse ilmaisussa ole varsinaisia sääntöjä. Jokaisella on oma tyylinsä. Vaikka tavoitteena on luoda osallistujien kanssa mahdollisesti oma kappale, tärkeimmät kasvatukselliset opit tapahtuvat luomisprosessin aikana. Eli lähtökohtana on tuoda nuorille ilmi, että musiikin soittelu yhdessä voi olla rentoa ja mukavaa ajanviettoa ilman minkäänlaisia suorituspaineita. Opinnäytetyön tavoitteena on myös tukea Kulttuuripaja Kajon toimintaa luomalla sille opinnäytetyön tuloksena biisileirin kaltainen toteutus, jota he voivat hyödyntää tulevaisuudessa. Kehittelemämme toteutusmuoto voisi tätä kautta parantaa Mikkelin alueen tarjontaa matalan kynnyksen musiikkipalveluille.

4.2 Kehittämismenetelmät

4.2.1 Kokeileva kehittäminen

Varsinaiseksi menetelmäksi valikoitui kokeileva kehittäminen. Biisileiri perustuu vahvasti kokeilemiseen ja sen kautta onnistumisien tai epäonnistumisien myötä itsensä kehittämiseen. Me uskomme kokeilun ja heittäytymisen kautta syntyvään kehitykseen, missä ei ole väärää tapoja ilmaista itseään. Biisileiri hyödyntää matalankynnyksen toimintaa, johon ei tarvita alustavia taitoja vaan kiinnostus jo itsestään on merkittävää. Ohjaajina musiikin ympärille luodaan puitteet uuden kokeilemiselle, jotka ovat helposti ymmärrettäviä ja innostavia. Esimerkkinä kehittelemämme rytmiharjoitukset, joilla voidaan avartaa osallistujien ymmärrystä tehokkaasti siitä, mitä musiikin tuottaminen voi olla ja siihen ei tarvitse arvokkaita instrumentteja aloittaakseen.

Biisileirillä kokeilumenetelmä pyrkii myös rikkomaan ennakkoluuloja, kuinka musiikin soittamiseen ja tekemiseen vaaditaan merkittävää osaamista. Tarkoituksena on herättää ajatus siitä, että musiikki on täysin subjektiivista ja jo yhden äänen tuottamisen voi tulkita soittamiseksi. Kokeileminen antaa osallistujien päästää ääniä ja soittaa. Toiminnan aikana harjoitukset toteutetaan kaikki yhdessä tai pienryhmissä.

4.2.2 Aivoriihi

Toiseksi menetelmäksi valikoitui aivoriihi. Aivoriihessä kerätään osallistujat yhteen ja lähdetään pohtimaan erilaisia luovia ideoita, joita kirjataan ylös. Tavoitteena on kerätä kaikenlaisia ideoita suuri määrä, joista voidaan poimia parhaimmat ja siirtyä eteenpäin. Menetelmä jakautuu yleensä viiteen eri vaiheeseen ja se on lisäksi helppo ja nopea toteuttaa. (Innokylä 2012.)

Biisileirin suunnittelussa hyödynnettiin aivoriihi menetelmää käymällä palaverissa Kulttuuripaja Kajon kanssa säännöllisesti, joissa edistettiin suunnittelua. Biisileirin aikana kerätyt havainnot ja palautteet kerättiin yhteen, joiden perusteella viimeisen aivoriihen aikana työstettiin varsinainen tuotos.

5 KEHITTÄMISPROSESSIN TOTEUTUS

5.1 Biisileirin suunnittelu

Opinnäytetyöprosessin alettua keväällä 2022 aloimme musiikin harrastajina tutkimaan Mikkelin nuorille suunnattua musiikkiharrastus tarjontaa ja olisiko siinä jotain parantamisen tarvetta. Huomasimme, ettei Mikkelissä juurikaan ollut matalankynnyksen musiikkitoimintaa ja useimpiin palveluihin vaadittiin jo aikaisempaa kokemusta tai sitoumuksia. Loimme idean biisileiristä, jonka jälkeen lähdimme kartoittamaan missä voisimme sen toteuttaa. Kulttuuripaja Kajo sopi tähän teemaan parhaiten ja meidän onneksemme saimme vastakäikua idealle. Saimme sovittua heidän kanssaan palaverin, jossa pääsimme ideoimaan biisileiriä tarkemmin. Palaveri järjestettiin Kajon toimitiloissa, jossa oli paikalla myös Kajon kävijöitä. Kerroimme myös heille idean ja he myös pitävän ideasta ja olivat halukkaita osallistumaan toteutukseen.

Siirryimme opinnäytetyön suunnitteluvaiheeseen. Aluksi kävimme paljon erilaista teoriaa sekä muita samantyyppisiä tapahtumia läpi ja vaihe painottui paljolti asioiden ylös kirjoittamiseen. Tämän jälkeen ryhdyimme pohtimaan tarkemmin konkreettisia vaiheita. Halusimme saada toteutuksesta Kajon kävijöiden näköisen sekä heidän toiveitansa palvelevan, jotta toteutus olisi heille mahdollisimman antoisa. Seuraavassa palaverissa Kajon kanssa sovimme, että toteutus jaottuisi kolmelle peräkkäiselle päivällä. Samalla teimme mainosjulisteiden yhdessä heidän kanssaan, jonka kautta Kajon kävijät pystyisivät nopeasti näkemään biisileirin idean sekä ilmoittautumaan. Lisäksi ilmoittautumislomakkeella pystyi kirjoittamaan toiveita toteutuksen suhteen.

Toteutusviikolla kävimme vielä viimeisen palaverin Kajon kanssa, minkä aikana sovittiin viimeiset yksityiskohdat. Lisäksi pääsimme tiloissa kokeilemaan suunniteltuja harjoituksia. Palaverin aikana kävi myös ilmi, että osallistujat ovat miltei kaikki jo entuudestaan toisille tuttuja.

5.2 Biisileirin toteutus

5.2.1 Päivä 1

Saavuimme Kulttuuripaja Kajolle hyvissä ajoin. Paikalla oli jo osallistujia ja tunnelma oli odottavainen. Aloitimme kertomalla itsestämme sekä tulevien päivien sisällöstä ja jokainen osallistuja pääsi myös kertomaan tunnelmiaan ja musiikillista taustaansa. Suurimmalla osalla ei ollut aiempaa kokemusta soittamisesta, mitä ei osallistumiseen vaadittukaan.

Aloitimme kokeilevalla soittoharjoituksella, jossa ohjaajina soitimme taustalle komppia, jonka päälle osallistujat saivat kokeilla erilaisia rytmisoittimia, joita olimme laittaneet esille. Ohjeistimme kokeilemaan ja tutustumaan eri rytmisoittimiin ja painotimme, että harjoituksessa ei voi epäonnistua. Huomasimme ilmassa olevan hieman kiusaantuneisuutta ja huvittuneisuutta, joka kuitenkin harjoituksen loppua kohden hälveni. Tämän harjoituksen tavoitteena oli viritäytyä teemaan ja rikkoa mahdollista alkujännitystä. Osallistujat lähtivätkin reippaasti mukaan ja heittäytymistäkin nähtiin.

Soittojen jälkeen osallistujat jaettiin kahteen ryhmään, joissa he pääsivät meidän opastuksellamme tutustumaan rumpuihin, kitaraan, bassoon sekä koskettimiin. Kiersimme ryhmissä aina soitin kerrallaan ja ohjeistimme, kuinka niitä soitetaan, jonka jälkeen jokainen pääsi kokeilemaan rauhassa. Huomasimme, että osallistujien ennakkokäsitys omista taidoista oli epäilevä, mutta kokeilujen aikana osallistujat huomasivat kehittyvänsä ja oppivansa lyhyessä ajassa soittamisen perusteita. Tämä loi heille onnistumisen kokemuksia sekä varmuutta ja uskallusta kokeilla lisää. Soittimiin tutustumisen jälkeen lähdimme soittamaan bändinä yhdessä osallistujille tuttuja kappaleita, joita he olivat osittain jo soittaneet Kulttuuripaja Kajon toiminnan yhteydessä. Tutustumiskierroksella opittujen perusteiden kautta soittaminen oli varmempaa ja saimme kaikki osallistumaan. Osalle oli helpompaa omaksua perusteita, joten huomasimme joidenkin oppivan nopeammin kuin toisten. Tiedostimme tämän, ja painotimme useaan otteeseen, että kyseessä ei ole kilpailu eikä itseään tarvitse verrata muihin, mikä lievensi osallistujien itsekritiikkiä omassa toiminnassaan.

Päivän lopuksi kävimme keskustelemaan reflektion kautta ensimmäistä päivää läpi ja pyysimme osallistujia kertomaan kokemuksiaan ja havaintojaan. Lisäksi keskustelimme millä tavoin musiikki näkyy heidän arjessaan ja mitä vaikutuksia sillä voi olla. Palautteena saimme, että harjoitukset olivat palkitsevia ja epävarmuus kokeilla eri soittimia vähentyi. Toisaalta osalle päivä tuntui nopeatempoiselta ja oppiminen olisi kaivannut lisää aikaa. Itse huomasimme, että osallistujat uskalsivat olla avoimia sekä aktiivisia koko päivän ja kehitystä näkyi monella osa-alueella. Yllätyksenä tuli, että osallistujien kesken toisten kannustamista ei juurikaan näkynyt.

5.2.2 Päivä 2

Seuraavana päivänä biisileiri jatkui ja osallistujien tunnelma oli innostunut sekä positiivinen. Heillä oli ensimmäisestä päivästä jo löytynyt omia suosikkisoittimia, joita he kovasti halusivat päästä kokeilemaan lisää. Aloitimme purkamalla vapaaehtoisen kotitehtävän, jonka useimmat olivat tehneet. Tehtävänä oli kuunnella omaa lempimusiikkia ja analysoida sitä tarkemmin tekemällä havaintoja mm. kappaleen rakenteesta sekä sanoituksesta. Tehtävä koettiin osit-

tain haastavaksi, sillä kappaleiden syvempi kuunteleminen ja eri osioiden hahmottaminen ei ollut tuttua. Tehtävää purkaessa ja samalla päivän kulkua läpikäymällä, se koettiin kuitenkin mielenkiintoisena ja päivään valmistavana.

Seuraavaksi ryhdyimme tutustumaan yhdessä kappaleiden perusrakenteisiin. Pohdimme sanoitusten merkityksiä ja miten ne rakentuvat. Annoimme osallistujille ajatusta, että kappale voi muodostua monella eri tavalla yhdistelemällä eri rakenteita ja että yleisesti kappaleella on jokin sanoma. Apuna käytimme kolmea yleisesti tuttua Suomalaista kappaletta ja annoimme osallistujille tehtäväksi pohtia niiden sanomaa sekä millaisista rakenteellisista osista ne koostuvat. Osalle tämä oli selkeästi peruskauraa ja osalle tuotti suuria haasteita.

Tämän jälkeen lähdimme harjoittelemaan soittamista yhdessä, jossa jokainen sai valita itselleen mieluisen soittimen tai laulaa. Ohjaajina autoimme missä apua tarvittiin sekä olimme vahvasti mukana säestämässä. Ilmapiiristä syntyi miltei itsestään turvallinen ja rohkaiseva, joten osallistujat pääsivät kokeilemaan soittamista yhdessä ilman epäonnistumisen pelkoa. Onnistumisien myötä itsevarmuus kasvoi ja vaikka virheitä sattui, niistä ei lannistuttu. Huomasimme kehitystä tapahtuvan soittotaidoissa sekä yleisenä uskalluksena kokeilla uutta. Näiden myötä huomasimme itsevarmuuden osallistujissa kasvavan, kun epäluulot omista taidoista eivät pitäneetkään paikkansa. Tämä yhdessä tekeminen ja soittaminen koettiin selkeästi mielekkäänä sekä palkitsevana.

Päivän viimeisenä harjoituksena jaoimme osallistujat arpomalla kahteen ryhmään, joissa lähdettiin luomaan omaa kappaletta. HavaitSIMME, että tämä oli eniten odotettu osio. Kappaleen rakentaminen aloitettiin ideoimalla, mistä se voisi kertoa. Ohjaajina pyrimme vaikuttamaan sanoitusten sisältöön mahdollisimman vähän, jotta sanomasta tulisi juuri osallistujien näköistä.

Ensimmäisessä ryhmässä aloitimme keskustelemalla yhdessä. Jokainen sai kertoa omia ajatuksiaan, joista ryhmäläiset keskenään päättivät teeman ja sanoman. Aluksi tehtävä tuntui suurelta ja vaikealta ja sanoituksia ei tahtonut syntyä. Annoimme avuksi erilaisia menetelmiä, miten sanoituksia voi lähteä luomaan, sotkeutumatta itse sanoitusten sisältöön. Tunnelma oli todella inspiroitunut, vaikka sanoitusten keksiminen tuntui aluksi haasteelliselta. Toisaalta,

kun kirjoittaminen lähti käyntiin, ei sitä pysäyttänyt mikään ja materiaalia tuli todella kattavasti. Ryhmäläisten mielestä aluksi sanoitusten jakaminen ryhmässä jännitti todella paljon, mutta ryhmän kehujen ja positiivisen palautteen kautta itsevarmuutta tuli tekemiseen lisää. Tämän jälkeen ryhmässä tuli turvallinen ilmapiiri keskustella erilaisista syvällisistä asioista, joita he halusivat sanoitukseen sisällyttää.

Toisessa ryhmässä kappaleen rakentamista lähestyttiin mielikuvituksen kautta, jossa kukin ryhmän jäsenistä esitti erilaisia teemoja ja sanoja. Teemoista ja sanoista alkoi pikkuhiljaa muodostua mielenkiintoisia aihioita, mutta biisin tekeminen ja motivaation löytäminen oli joillekin haastavaa. Yksi ryhmän jäsenistä oli jo kokeneempi musiikin soittamisessa ja koki biisinteon epämiellyttäväksi. Ryhmää kannatteli motivoitunein osallistuja, jolle biisin teko oli ennestään tuttua ja halu päästä oppimaan uutta ja tekemään oli suurempi.

Päivän päätteeksi kävimme jälleen keskustelun kautta kokemuksia läpi. Soittamisessa oli onnistumisia ja haasteita. Osalle soittaminen oli entuudestaan tuttua, joten heille harjoitukset olivat helppoja ja osa taas olisi tarvinnut paljon enemmän aikaa harjoitteluun ja perehtymiseen. Sanoitusten luominen oli selkeästi suosikkiosuus ja se nähtiin todella inspiroivana. Ensimmäinen ryhmä oli sopinut vielä keskenään, että jatkavat sanoitusten kirjoittamista illalla kotonaan.

5.2.3 Päivä 3

Biisileirin viimeinen päivä käynnistyi hyvissä tunnelmissa. Toinen ryhmä varsinkin odotti innolla, että pääsee jatkamaan sanoituksen tekemistä eteenpäin. Valitettavasti yksi osallistuja oli päättänyt jättää tulematta mukaan kolmantena päivänä. Ilmoitusta ei tullut, joten syytä emme tiedä, mutta epäilimme hänen olevan jo pitemmällä musiikillisesti eikä hän nähnyt samaa potentiaalia yhdessä tekemisessä niin kuin muut.

Seuraavaksi ryhmät lähtivät jatkamaan omien biisien tekemistä ilman erillisiä harjoituksia ja työskentely lähti vauhdikkaasti käyntiin. Annoimme tähän reilusti aikaa, jotta molempien ryhmien kappaleet saadaan varmasti valmiiksi.

Ohjaajina autoimme, mutta annoimme ryhmäläisille tilaa tehdä itse. Aluksi ryhmät tekivät itsenäisesti, mutta yhdistimme ryhmät hieman myöhemmin, jotta he voisivat vielä auttaa toinen toistaan. Tekemisen aikana koettiin monenlaisia tunteita ja mielenkiintoisia keskusteluja, mutta myös biisit etenivät, kun ensimmäisen ryhmän sanoitukset kohtasivat toisen ryhmän biisi taiturin, joka laitto palikat yhteen musiikilliseen muotoon. Lopulta kasassa oli kaksi tuotosta, joista yksi oli miltei täysin valmiita soittimien sovitusta myöten ja toinen vaati hiukan lisää työstöä. Tällaista osaamista emme vaatineet ja olimme positiivisesti yllättyneitä osallistujien kykyyn luoda tuotoksia.

Tässä kappaleessa jokainen osallistui joko soittamalla tai laulamalla. Ohjaajina olimme myös mukana säestämällä. Pohdimme aluksi, että kappaleen saisi nauhoitettua talteen, mutta luovuimme ajatuksesta ajan puutteen vuoksi. Lopulta saimme kappaleen ikään kuin esitettyä ja se oli koko biisileirin huipentuma monien mielestä. Osallistujat olivat erittäin tyytyväisiä ja onnellisia suorituksestaan ja kappaleestaan, jonka he olivat luoneet alusta loppuun saakka.

Seuraavaksi meillä oli vielä yksi kappale ja aikaa niukasti. Tässä vaiheessa myös useiden osallistujien kiinnostus ja energia lähteä uudestaan työstämään seuraavaa kappaletta oli miltei loppu. Saimme kuitenkin tarpeeksi soittajia tukemaan kappaletta, niin kappaleen tehnyt osallistuja saattoi päättää leirin positiivisin mielin.

Soittojen jälkeen aloitimme loppu reflektion, joka kiteytti koko viikonlopun. Osallistujat nostivat esiin erilaisia huomioita kuten leirin etenemisen tahti, joka oli monien mielestä liian nopea. Varsinkin viimeisen päivän eteneminen koettiin liian nopeana. Osallistujat olisivat toivoneet enemmän aikaa sanoitusten tekemiseen, koska se koettiin kaikista miellyttävimpänä. Yhtenä isona huomiona nousi osallistujien epävarmuus omaan osaamiseen liittyen. Osallistujat kokivat toisinaan osaamisen puutteen negatiivisena ja jarruttavana tekijänä, mutta onnistumisien myötä tämä ajatus saattoi muuttua hetkellisesti. Osaamisen puute oli havaittavissa yhteissoittamisessa, kun jotkut osallistujista saattoi jännittää ja vähätellä omia kykyjä. Leiri kuitenkin vahvisti enemmistön halua soittamiseen sekä itsensä kehittämiseen. Toteutukselle toivottiinkin mahdollista jatkuvuutta Kulttuuripaja Kajolle.

6 TULOKSET

6.1 Kehittämisprosessin arviointi

Opinnäytetyön tavoitteena oli kokeilla biisileiri menetelmää, jonka kehittelimme Kulttuuripaja Kajolle. Sen perusajatuksena oli tukea nuorten osallisuutta, itseilmaisutaitoja sekä uusien asioiden kokeilemistä. Tavoitteet toteutuivat suurimmilta osin biisileiri toteutuksen avulla, jossa nuoret saivat erinäisten harjoitusten kautta toteuttaa itseään. Mukaan ilmoittautui kuusi nuorta, joista kaikki pääsivät paikalle toteutuksen aloitukseen. Biisileirin toteutus sijoittui viikonloppulle ja kesti kolme päivää, joista jokaisena päivänä olimme Kajolla neljä tuntia. Biisileirillä tuettiin nuorten osallisuutta ohjatun musiikillisen toiminnan avulla, jossa nuoret pääsivät kokeilemaan ja ilmaisemaan itseään turvallisessa ympäristössä.

Valtakunnallinen nuorisotyön ja politiikan ohjelma (2021–2023) toimi biisileirin tärkeimpänä ohjaavana tekijänä. Vanurossa tavoitteeksi on asetettu mm. nuorten harrastamisen tukeminen sekä syrjäytymisen ehkäisy. Meidän opinnäytetyömme pyrki osaltaan vaikuttamaan samoihin asioihin. Biisileirillä osallistujat saivat kosketuspintaa musiikkiin, sekä siihen liittyviin toimintoihin kuten soittimien ja yhdessä soittamisen saloihin.

Biisileirin loputtua jaoimme osallistujille kyselylomakkeet, joista neljä saimme takaisin (Liite 1.). Kysely oli anonymi ja sen tarkoituksena oli kartoittaa osallistujien mielteitä, sekä kehitysideoita.

Osallistujat kokivat pystyvänsä ilmaisemaan itseään vapaasti ja rohkaistuivat siitä. Toisaalta tunteiden ilmaisu oli osittain haastavaa tuntemattomien kanssa.

Vastaaja 1: Pystyin olemaan oma itseni

Vastaaja 2: Aloittelijana sävellyshommissa ois kaivannut jotain mihin tarttua, vinkkejä siitä mitä vois tehdä. Kun ei tuntenut ohjaajia, ei tiennyt voiko tosissaan ilmaista tunteita.

Osallistujat kertoivat kyselyssä oppineensa jotain uutta musiikista, itsestään ja muista. Biisileirillä osallistujat nopeasta tahdista huolimatta ylittivät itsensä erilaisten musiikkiaiheisten tehtävien parissa.

Vastaaja 2: Opin uusia kirjoitusharjoituksia ja jäi ajatuksia ja havaintoja itsestä erilaisissa ryhmärooleissa.

Vastaaja 3: Opin että ihmisten omat mieltymykset vaikuttavat todella paljon myös musiikin tekemiseen. Esim. eräs ryhmämme jäsenistä halusi laulusta surulliselta ja molli voittoisemmalta kuulostavan ja toisesta ryhmästä eräs jäsen halusi paljon konkretiaa sanoituksiin.

Vastaaja 4. Ainakin opin ja sain tietoa soittimista. - - Opin myös mitä tarvitaan, kun haluaa tehdä omaan biisiin lyriikat.

Tavoitteiden saavuttamista tukee myös Kajon sekä osallistujien mielenkiinto ja halukkuus toiminnan jatkuvuudelle. Kyselyssä monet toivoivat lisää vastaavanlaista toimintaa.

Vastaaja 1: Joo kyllä!

Vastaaja 2: Kyllä voisi toimia vaikka biisiryhmä Kajolla jossain jaksossa kerran viikossa. Mahdollisuus kokeilla ja oppia uutta.

Vastaaja 3: Kyllä haluaisin.

Vastaaja 4: Haluaisin jollainlailla samanlaista aihetta Kajolle.

6.2 Biisileirikäsikirja

Toteutuksen aikana esille nousseista kehitystarpeista käynnistyi jatkojalostusidea, joten loimme Biisileirin pohjalta käsikirja vertaisohjaajille. Biisileirin aikana tuli palautetta nopeasta tahdistä, minkä takia kehittelemämme käsikirjan ohjelma jakautuu viidelle viikolle, joka mahdollistaa osallistujille rennomman tahdin.

Käsikirja toimii vertaisohjaajan tukena Kajon ryhmän toiminnan ohjaamisessa ja siihen on luotu valmiit ohjeet, jonka mukaan edetään kohta kerrallaan. Sisältö on luotu helpoksi ja selkeäksi sekä mukana on esimerkkejä niin, että vertaisohjaajat voivat ohjata biisileirin alusta loppuun. Käsikirjan sisältö painottuu suurelta osin sanoitusten kirjoittamiseen erilaisten harjoitusten kautta. Mukana on myös soittimiin tutustumista sekä soittamisen kokeilua.

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tavoitteena oli vastata Mikkelin kaupungin ja nuorten matalan-kynnyksen musiikin harrastus mahdollisuuksiin kehittämällä ja kokeilemalla biisileiri toteutus. Tämän tuloksena syntyi käsikirja, jonka avulla Kulttuuripaja Kajolla voidaan toimintaa jatkaa myös tulevaisuudessa.

Prosessin aikana tuli mieleen kysymyksiä kuten, mitä valtakunnallisen nuorisotyön ja politiikan ohjelman (Vanupo 2020, 18) ”Nuorella on mahdollisuus mieluisaan harrastukseen” oikeasti tarkoittaa. Jos harrastamisen aloittaminen koetaan erittäin vaikeana vaadittavan osaamisen, tai merkittävän rahallisen sitoumuksen takia. Kunta voisi esimerkiksi tukea paikallisia harrastustoimijoita rahallisesti, joka mahdollistaisi säännölliset ilmaiset kokeilujaksot ja osaavat ohjaajat tukemaan eritasolla olevia kiinnostuneita nuoria. Kaiken kaikkiaan biisileiri oli mielenkiintoinen ja inspiroiva niin ohjaajille kuin osallistujillekin, vaikka parannettavaa löytyikin.

Lähteet

Bojner-Horwitz, E. & Bojner, G. 2007. Mielihyvää musiikista. Suom. S. Salonen. Helsinki: Werner Söderström Oy.

Halonen, K. 2009. Musiikki hyvinvoinnin edistäjänä. Kolme tapausesimerkkiä musiikin innovatiivisesta käytöstä. Metropolia. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.metropolia.fi/sites/default/files/documents/TKI%20ja%20hankkeet/musiikki_hyvinvoinnin_edistajana_halonen.pdf [viitattu 27.3.2022].

Kulttuuripajat, sosped.fi. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://sosped.fi/kulttuuripajat/> [viitattu 29.3.2022].

Kurkela, K. 1993. Mielen maisemat ja musiikki. Musiikin tutkimuslaitoksen julkaisusarja. 11. Helsinki: Hakapaino Oy.

Lehtiranta, E. 2020. Musiikki, henkisyys ja hyvinvointi kuinka musiikki voi muuttaa elämääsi. 3. uudistettu painos. Helsinki: Latgales Drukaword.

Lehtomäki, T. 2014. Keuruun musiikkileiri. Oppia, iloa ja motivaatiota musiikin harrastamiseen. Jyväskylän yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Maisteritutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44984/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201412213569.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 27.3.2022].

Leinonen, H. 2016. Takuulla voimaa! Musiikkityöpajat syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Pro-gradu tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/174364/leinonen_hanna_pg2016.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 29.3.2022].

Musiikki antaa aivoille siivet. 2018. Aivoliitto. Artikkelit. Saatavissa: <https://www.aivoliitto.fi/aivoterveys/mieli/musiikki-antaa-aivoille-siivet>

Valtakunnallinen nuorisotyön ja –politiikan ohjelma 2020–2023. 2020. Opetus- ja kulttuuriministeriö. WWW-dokumentti. Päivitetty 20.01.2020. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162007> [viitattu]

Liitteet

Liite 1

1. Tunsitko että pystyit ilmaisemaan itseäsi vapaasti?
2. Miltä ajan vietto musiikin parissa muiden kanssa tuntui?
3. Miltä tuntui työstää ryhmän kanssa omaa kappaletta?
4. Mitä uutta opit?
5. Biisileirin paras hetki?
6. Haluaisitko vastaavanlaista toimintaa Kajolle?
7. Vapaa muotoista kommenttia

ESIPUHE

Tämän käsikirjan on kirjoittanut ja suunnitellut Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kaksi yhteisöpedagogi opiskelijaa Kulttuuripaja Kajon käyttöön osana opinnäytetyötä.

Käsikirja on tarkoitettu kulttuuripaja Kajon vertaisohjaajille, jonka avulla he voivat ohjata ja toteuttaa Biisileirin.

Käsikirja etenee vaiheittain viiden viikon aikana. Jokaisella viikolla on yksi toteutuskerta, jonka pituus on kaksi tuntia. Jokaisen toteutuskerran ohjeet sisältävät harjoitteet ja mahdolliset tarvikkeet.

OHJAAJALLE

Tämä käsikirja sisältää ohjeet jokaiselle toteutuskerralle, joihin vertaisohjaajan kannattaa tutustua etukäteen. Ohjeet sisältävät erilaisia harjoituksia, joiden kautta tutustutaan erilaisiin kirjoitusmenetelmiin. Nämä menetelmät toimivat apuna omien sanoitusten luomisessa. Lisäksi yhtenä päivänä on mahdollisuus tutustua soittimiin.

Ohjeissa on kerrottu tarvittavat välineet, esimerkit, vinkkejä ohjaajalle sekä suuntaa antava aikamäärä. Ohjaajana voit soveltaa ajan käyttöä eri harjoituksissa sekä hyödyntää omia harjoitusmenetelmiä tarpeen mukaan.

Harjoitteiden on tarkoitus olla inspiroivia ja leikkimielisiä, joten keittäkää kahvia, tarjoa pientä naposteltavaa tekemisen ohelle. Soittimia saa hyödyntää vapaasti kirjoittamisen tukena!

Ensimmäinen toteutuskerta

Kuvaus: Ensimmäinen toteutuskerta aloitetaan esittelyillä, jonka jälkeen siirrytään ensimmäisiin harjoitteisiin.

Aloitus

Ohjaa ryhmä rinkiin, jossa aloitetaan tutustumiskierros. Kukin ryhmän jäsen esittelee itsensä, kertoo fiilikset ja millainen musiikkitausta (Suosikkisoitin, harrastuneisuus jne.).

Aika: 15min

Vinkejä ohjaajalle: Näytä esimerkkiä ja aloita kertomalla itsestäsi

Biisileiri esittely

Ohjaaja esittelee biisileirin sisällön ryhmälle pääpiirteittäin. Esittelyn tarkoituksena on luoda ryhmänjäsenille yleiskuvaus tulevasta.

Aika: 10min

Vinkejä ohjaajalle: Tutustu etukäteen käsikirjan sisältöön, jotta pystyt omin sanoin kertomaan lyhyesti, mitä eri toteutuskerroilla tapahtuu.

Harjoitus 1. Kirjoitusharjoitus

Kirjoitusharjoitus, harjoituksen tarkoituksena on käynnistää luova koneisto. Kirjoitusharjoituksessa lähestytään biisin kirjoittamista rennommalla otteella, jossa ei ole tarkkoja sääntöjä. Harjoitus on kaksivaiheinen.

1/2

Lähdetään kirjoittamaan valmiista aiheista, aikaa 30min. Aiheiden pohjalta kirjoitetaan, mitä ajatuksia aiheesta syntyy. Myöhemmin kirjoituksesta lähdetään muokkaamaan, joten kirjoitusmuoto on vapaa. Osallistuja voi itselleen sopivalla tyylillä kirjoittaa aiheesta kuten esimerkiksi ranskalaisilla viivoilla, mind mapin kautta tai tarinan avulla.

2/2

Toisessa vaiheessa tutustutaan biisin kirjoittamiseen, jossa on RAKENNE, ohjeista ryhmää siitä millainen biisin rakenne on yksinkertaisimmillaan (säe-kertosäe-säe). Tämän jälkeen lähdetään työstämään omaa tuotosta tähän suuntaan. Ohjaaja kiertää katsomassa ja auttaa tarvittaessa.

Aika: 60min

Välineet: kynä ja paperia

Vinkkejä ohjaajalle: Kannusta ja rohkaise osallistujia, huonoja tekstejä ei ole olemassa ja tarkoitus on harjoitella. Tutustu biisin rakenteeseen, jotta pystyt kertomaan lyhyesti säkeistä ja kertosäkeistä.

Lopetus

Käykää yhdessä päivää läpi. Minkälaisia ajatuksia päivästä jäi, oliko tekeminen onnistunutta, opittiinko jotakin uutta.

Tämän jälkeen kannusta osallistujia kuuntelemaan tarkemmalla korvalla musiikkia. Mistä asioista kappaleet kertovat? Minkälaisista tekijöistä hyvä kappale syntyy?

Aika: 30min

Vinkejä ohjaajalle: Pyri kuulemaan tasapuolisesti jokaisen osallistujan ajatuksia ja muista antaa hyvää palautetta.

Toinen toteutuskerta

Kuvaus: Päivän aikana tutustutaan kahteen kirjoitusharjoitukseen, jotka antavat uusia tapoja avuksi oman kappaleen kirjoittamiseen.

Aloituis

Kysele yleiset fiilikset, päivän kuulumiset ja mietteitä ensimmäisestä kerrasta. Kerro lyhyesti, mitä päivä tulee pitämään sisällään.

Aika: 10min

Vinkkejä ohjaajalle: Mikäli paikalla on sellaisia, jotka eivät ensimmäisellä kerralla olleet, pyydä heitä esittäytymään.

Kiertäväpaperi

Ohjaaja jakaa jokaiselle paperin ja kynän. Ryhmä päättää yhteisen teeman, josta kirjoitetaan. Tehtävän tavoitteena on kirjoittaa yksi lause 45 sekunnin aikana, joka liittyy ryhmän valitsemaan teemaan. Kun aika loppuu, siirtyy paperi vieressä olevalle, joka jatkaa tekstiä yhdellä lauseella seuraavan 45 sekunnin ajan. Jos mitään ei keksi, ei haittaa.

Tätä paperin kiertoa jatketaan muutama kerta, jonka jälkeen tuotokset luetaan yhdessä.

Osallistujat jaetaan pienryhmiin riippuen ryhmän koosta, min. 2 henkilöä/ryhmä. Vertaisohjaaja päättää ryhmät, jottei kukaan jää yksin.

Aika: 30min

Tarvikkeet: kynä, paperia ja ajanottoväline esimerkiksi puhelimen sekuntikello

Vinkkejä ohjaajalle: Ole tarvittaessa itse mukana, jotta muutkin inspiroituvat!

Sanat sekaisin

Ohjaaja jakaa jokaisella paperin ja kynän. Tehtävässä jokaisella on käytössään 15 sanaa, jotka tulee sisällyttää tekstiin. Sanoja saa taivuttaa. Valmiita sanoja voi käyttää, mutta keksikää listaan myös omia sanoja. Tarkoituksena on muodostaa erilaisten satunnaisten sanojen ympärille luovasti tarina. Ensimmäisessä säkeistössä käytetään ensimmäiset neljä sanaa. Kertosäkeessä seuraavat neljä sanaa. Ja toiseen säkeistöön jälleen neljä sanaa.

Sanat:

Jännittävä, historia, keittää, sininen, kulho, sauna, kitara, upea, silittää, kiehtova, luonnollinen, pilailta, kortti, kissa

Esimerkki:

Jännittävä on edessäni portti

Mukanani on vain tämä avain**kortti**

Historian halki se kulkenut on

Luonnollisesti se ei ole tarpeeton

Aika: 45min

Tarvikkeet: kynä, paperia

Vinkejä ohjaajalle: Kertaa tarvittaessa biisin rakenne osallistujien kanssa (säe, kertosäe). Keksikää mielenkiintoisia sanoja myös itse valmiiden sanojen lisäksi!

Lopetus

Käykää yhdessä päivää läpi. Minkälaisia ajatuksia päivästä jäi, oliko tekeminen onnistunutta, opittiinko jotakin uutta, jäikö jokin vaihe epäselväksi.

Muistuta, että harjoitukset toimivat kirjoittamisen apuna tulevaisuudessa, kun omia sanoituksia lähdetään luomaan. Valmistuneita tuotoksia voi halutessaan hyödyntää sekä harjoituksia voi tehdä useampaan kertaan, mikäli kiinnostusta löytyy.

Aika: 30min

Vinkejä ohjaajalle: Kannusta osallistujia harjoittelemaan kirjoittamista myös kotona. Lopuksi kerro seuraavasta toteutuskerrasta lyhyesti.

Kolmas toteutuskerta

HUOM! Tutustu kajon soittimiin ja kokoa tarvittavat apuvälineet ohjauskertaa varten.

Kuvaus: Päivän aikana tutustutaan soittimiin ja kuinka niitä voi käyttää sanoitusten kirjoittamisen tukena.

Aloitus

Kolmannen kerran tarkoituksena on tutustua erilaisiin soittimiin. Kokoa ryhmä yhteen ja käykää läpi fiilikset. Kerro ryhmälle päivän teema.

Aika: 10min

Vinkejä ohjaajalle: Päivän teemana on tutustua soittimiin, käykää läpi osallistujien osaamistaso keskustelun avulla.

Soittimet tutuiksi

Kokoa soittimet nähtäville ja esittele yleisesti millaisia soittimia kajolla on ja miten niitä voisi hyödyntää biisin kirjoittamiseen. Kokoa myös kajon tarvikkeista sointulappuja tutustumisen tueksi.

Esittelyn jälkeen osallistujat voivat tutustua rauhassa soittimiin yksin, pareittain tai ryhmänä.

Mikäli ryhmästä löytyy henkilö, joka hallitsee jonkin instrumentin, voi hän alkaa opastamaan muita kyseisen soittimen kanssa.

Soittimiin tutustumisen aikana/jälkeen osallistujat voivat jatkaa vapaasti oman kappaleen kirjoittamista ja ottaa soittimia mukaan kirjoittamisen tueksi.

Aika: 90min

Välineet: Soittimet

Vinkkejä ohjaajalle: Tutustu etukäteen soittimiin. Hyödynnä omaa sekä osallistujien osaamista! Sovella ajankäyttöä osallistujien mielenkiinnon mukaan.

Lopetus

Keskustelkaa päivästä ja käy kierros, jossa kukin voi kertoa mietteitä soittimiin ja soittamiseen liittyen.

Aika: 10min

Vinkkejä ohjaajalle: Voit kysyä ryhmältä esimerkiksi:

- Mikä oli soittimista oli mielenkiintoisin ja voisiko hän jatkaa soittimen harjoittelua jatkossakin.
- Oliko soittimien kokeileminen helppoa/vaikeaa.

Neljäs toteutuskerta

Kuvaus: Luovan kirjoittamisen syventämistä. Herätellään ajatusvirtaa erilaisilla menetelmillä, joiden tarkoituksena on rikastaa tekstin mielikuvituksellista sisältöä.

Aloitus

Herättele edellisen kerran ajatuksia mieleen, käy läpi millaisia fiiliksiä jäi, jonka jälkeen pohjusta päivän kulku.

Aika: 10min

Vinkejä ohjaajalle: Voitte myös käydä läpi tässä vaiheessa itse kirjoitettuja sanoituksia.

Sanapalapeli

Harjoituksen tarkoituksena on rakentaa luovasilta kahden toisiinsa liittymättömän sanan välille tai luovavesiputous, jotka määrittävät tulevan tekstin sisällön.

Harjoituksessa on kaksi erilaista tyyliä:

Luovasilta

Luovansillan tarkoituksena on yhdistää kaksi toisiinsa liittymätöntä sanaa luovan sanoituksen avulla. Sanoitus voi alkaa toisesta sanasta ja sanoitus päättyy toiseen sanaan.

Luovavesiputous

Luovavesiputous kuvailee keksittyjä sanoja tekstissä paljastaen sanat esimerkiksi kertosaikassa. Luovavesiputous voi myös valua vesiputouksen kaltaisesti keksityistä kuvitteellisista asioista, joista pyritään kertomaan mielikuvituksellisesti.

Esimerkkejä:

Sanat = Raketti ja käärme

Luovasilta = Se (Raketti) tulta syöksee matkalla kiertorataa, on ihmeissään käärmeet nuo

Luovavesiputous = Rakettikäärme on KOHDE. Sanat voivat kertoa rakettikäärmeen olemuksesta kertomatta sitä suoraan sanoissa, tai se voi olla teoksen nimi, joka aukeaa tekstissä esimerkiksi kertosaikkeen kautta.

Aika: 90min

Ryhmän koko: yksilöharjoitus, pareittain tai pienryhmässä

Tarvikkeet: kynä, paperia

Vinkkejä ohjaajalle: Ole tukemassa tarvittaessa ja kannusta ja ruoki ajatuksia eteenpäin.

Lopetus

Käykää yhdessä päivää läpi. Minkälaisia ajatuksia päivästä jäi, oliko tekeminen onnistunutta, opittiinko jotakin uutta.

Aika: 20min

Vinkejä ohjaajalle: Kannusta ryhmän jäseniä kirjoittamaan vapaamuotoista ja luovaa tekstiä myös kotona.

Viides toteutuskerta

Kuvaus: Viimeinen toteutuskerta, luvassa on vapaamuotoista kirjoittamista, jossa hyödynnetään opittuja taitoja.

Aloitus

Ohjaa ryhmä yhteen ja käykää yhdessä läpi mietteitä miltä toteutus on tuntunut.

Kysele mahdollisia toiveita viimeiseen kertaan liittyen.

Aika: 20min

Vinkkejä ohjaajalle: Luo rento ilmapiiri, keittäkää kahvia ja tarjoile pientä purtavaa. Kannusta osallistujia rohkeasti hyödyntämään opittua ja kokeilemaan soittimia tai muuta mitä kajo voi tarjota tueksi.

Eteneminen

Viimeisellä kerralla osallistujat voivat jatkaa rennosti omien teoksien kirjoittamista tai voitte yhdessä uusia jonkin aiemmista harjoituksista.

Edistyneemmät henkilöt voivat hyödyntää kajon soittimia teoksen rakentamisessa.

Aika: 60min

Välineet: tarjoa osallistujille välineitä tarpeiden mukaan

Vinkkejä ohjaajalle: kierrä ja tarkkaile tilaa. Tarjoa apua tarvittaessa, tai toteuta mieluisa harjoite hyödyntäen aiempia tai omaa harjoitetta.

Lopetus

Ohjaa ryhmä yhteen ja refleктоikaа mennyttä toteutusta, käykää vapaamuotoista keskustelua siitä mitä on opittu, sekä mitä jäi käteen.

Kerää mahdollisia ideoita sekä vinkkejä jatkoa varten.

Aika: 30min

Vinkkejä ohjaajalle: Muista että tämä toteutus on viimeinen, joten anna keskustelulle aikaa sekä muista kiittää kaikkia osallistumisesta.

Esimerkki kysymyksiä:

- Muuttuiko ajatus musiikin tekemisestä tai kirjoittamisesta?
- Mitä uutta opit tai olisit halunnut oppia?
- Oliko tekeminen mieluisaa ja voisitko nähdä itsesi tekemässä vastaavaa tulevaisuudessa?